

PRILOG DEFINIRANJU POMORSKOG SUSTAVA

THE CONTRIBUTION TO THE MARITIME AFFAIRS SYSTEM DEFINITION

UDK 656.6:33

Prethodno priopćenje
Preliminary communication

Sažetak

Za razliku od analitičkog, sustavni pristup omogućava cjelovito sagledavanje pojave. Da bi se moglo pristupiti izučavanju procesa unutar sustava, radi njegova usmjeravanja prema utvrđenom cilju, potrebno je definirati granice i strukturu sustava. Zato, autor u ovom radu definira pojmove pomorskog sustava, sustava pomorskog gospodarstva i sustava pomorskog prometa određujući strukturu svakog sustava i opći cilj prema kojemu djelovanje svakog treba usmjeravati. U konačnici rada, ističe se značenje potrebe za usklađivanjem ciljeva razvoja pomorskog sustava i njegovih dijelova, tako da treba dati prvenstvo razvoju djelatnosti pomorskog sustava za koje postoje komparativne prednosti. Ostale djelatnosti treba razvijati do one mjere do koje realizacija njihovih ciljeva ne dovodi u pitanje razvoj djelatnosti pomorskog sustava od primarnog značenja.

1. UVOD

INTRODUCTION

U uvjetima intenzivnog razvoja tehnike i tehnologije, analitički pristup koji se zasniva na raščlanjavanju pojava na elemente radi utvrđivanja uzročno-posljedične veze, ne može rezultirati spoznajama čija bi primjena u rješavanju praktičnih problema dala najbolje učinke.

Sustavni pristup je otvorio mogućnost cjelovitog sagledavanja pojave, posebice njene funkcije, imajući pri tome na umu da između pojave i okruženja postoji neprestana interakcijska povezanost.

Prva faza u sustavnom izučavanju pojave je utvrđivanje strukture sustava, na osnovu čega je moguće definirati procese te u konačnici i svrsishodno poduzimati mjere za usmjeravanje procesa ka određenom cilju.

Jedan od uvjeta za upravljanje sustavom je prikupljanje i raspolaganje informacijama koje trebaju biti objektivne i znanstvenog karaktera. Usmjeravanju

procesu u sustavu prema određenom cilju treba prethoditi detaljno planiranje, zatim donošenje odgovarajućih odluka te kontrola ponašanja sustava.

Da bi se sustavom moglo upravljati, potrebno je ponajprije definirati njegove granice i strukturu. U ovom radu posebna pozornost će se posvetiti definiranju pojmova pomorskog sustava, sustava pomorskog gospodarstva i sustava pomorskog prometa tako da će se utvrditi njihova struktura i cilj kojemu treba usmjeravati njihovo djelovanje.

Ne manje važno je odrediti međusoban odnos spomenutih sustava te odnos prema drugim sustavima poput prometnog ili gospodarskog sustava, jer postoji mogućnost kolizije ciljeva razvoja sustava koji je istovremeno podsustav dvaju različitih sustava.

2. Pojam pomorstva i djelatnosti koji ga sačinjavaju

The term of maritime affairs and its activities

Od brojnih definicija pojma pomorstvo u domaćoj znanstvenoj i stručnoj literaturi jedna od najsveobuhvatnijih je ona sadržana u Pomorskoj enciklopediji koja sadržajem pojma pomorstvo određuje "...sve djelatnosti i vještine na moru i u vezi s morem. Sastoji se od iskorišćavanja mora kao plovnog puta (moreplovstvo i brodarstvo), eksploatacije morskih bogatstava (ribarstvo, ribolov, marikultura, eksploatacija nafte i plina), i eksploatacije luka, brodogradnje, pomorske privrede, pomorskog športa i sl." (5, p. 341) Pri tome se pod pojmom **pomorstvo** podrazumijevaju osobe i sredstva neophodni za njihovo odvijanje te znanost koja se bavi izučavanjem zakonitosti koje upravljaju procesima u pomorstvu.

U inozemnoj literaturi se pojam pomorstva ne rabi kao što se to čini u našoj literaturi, već se u pravilu susreću pojmovi užeg sadržaja u odnosu na spomenuti pojam.

Djelatnost morskih luka je uslužnog karaktera, usmjerena prekrcanju tereta i putnika uporabom specijalizirane infrastrukture, prekrcajnih sredstava i ljudi s namjerom da ostvari najbolje učinke.

*Dr. Edna Mrnjavac
Pomorski fakultet Rijeka, Rijeka

Brodogradnja je industrijska djelatnost proizvodnje novih brodova i ostalih plovnih objekata uporabom specijalizirane infrastrukture, opreme i ljudi također s namjerom da ostvari najbolje učinke. U specijaliziranim brodogradilištima obavljaju se poslovi popravka, održavanja i konverzije brodova.

Eksploatacija morskih bogatstava obuhvaća: ribarstvo, eksploataciju algi, morske soli, desalinizaciju morske vode, vađenje pijeska, vađenje nafte i plina iz podmorja i sl. Ribarstvo je poljoprivredna djelatnost koja koristeći specifična sredstva za rad i stručne ljude obavlja ulov ribe, uzgaja morske organizme, prerađuje ribe te prodaje ribu i riblje proizvode, s namjerom da postigne najbolje rezultate.

Primorski turizam, čija je sastavnica i nautički turizam, je uslužna djelatnost koja, obuhvaćajući prirodno-geografske, društvene i privredne potencijale, pruža usluge odmora sa ciljem ostvarenja najboljih rezultata.¹

Djelatnost pomorskih agencija je također uslužne naravi, a koja u ime i za račun brodarka zastupa njegove interese. Pomorsko otpremništvo zastupa interese tereta u pomorskom prijevoznom procesu i to u pravilu čini u svoje ime i za račun nalagodavca.

Opskrbljivanje brodova je trgovinska djelatnost koja posredstvom vlastite mreže dobavljača opskrbljuje brodove svim onim što je neophodno za nesmetani tijek putovanja.

Spašavanje i tegljenje brodova je djelatnost koja uporabom brodova specifičnih karakteristika i zaposlenog osoblja pruža usluge brodovima u lukama i izvan njih.

Djelatnostima pomorskog gospodarstva treba smatrati i djelatnosti poput: popratne brodograđevne industrije, pomorskog građevinarstva te jaružanje luka i plovnih putova, nositelji kojih mogu biti samostalne pravne osobe, ili mogu biti po potrebi u sastavu poduzeća srodnih djelatnosti.

Negospodarske djelatnosti u vezi s morem jesu: ratna mornarica, organi pomorske uprave, pomorski instituti, znanstvena i druga društva za proučavanje i unapređenje pomorstva, pomorsko školstvo, pomorski muzeji, klubovi za sportove na moru i sl. (1, p. 16)

3. Pojam i struktura pomorskog sustava, sustava pomorskog gospodarstva i sustava pomorskog prometa

The term and structure of maritime affairs system, the system of maritime economy and the maritime transport system

Jedna od najopćenitijih definicija određuje sustav kao "... skup elemenata koji su međusobno povezani u

cjelinu, a čije uzajamno djelovanje proizvodi određene rezultate." (4, p. 21)

Ova definicija navodi na zaključak da gotovo svaku pojavu iz čovjekove okoline moguće obuhvatiti pojmom sustava. Tako je moguće govoriti o **pomorskom sustavu** i definirati ga kao skup gospodarskih i negospodarskih djelatnosti u vezi s morem.

Kako je svaka djelatnost u vezi s morem cjelina sastavljena od međusobno zavisnih elemenata s unaprijed utvrđenim ciljem, svaka djelatnost se može promatrati kao sustav odnosno podsustav pomorskog sustava. To isto vrijedi i za grupe srodnih djelatnosti.

Sustav pomorskog gospodarstva je skup elemenata tehničke, tehnološke, organizacijske, ekonomske i pravne prirode radi obavljanja gospodarskih djelatnosti u vezi s morem.²

Kako je i pomorski promet moguće obuhvatiti sustavnim pristupom, interesantno je pobliže odrediti odnos pojma sustava pomorskog prometa prema prethodno spomenutim pojmovima. Pomorski sustav je cjelina visoke složenosti pa je njegovu strukturu pobliže moguće definirati posredstvom strukture sustava pomorskog gospodarstva i sustava pomorskog prometa.

Sustav pomorskog prometa je skup elemenata tehničke, tehnološke, organizacijske, ekonomske i pravne naravi radi prijevoza tereta i ljudi morem te njihova ukrcanja, iskrcanja (prekrcanja) i pružanja ostalih usluga u luci.³

Njegove elemente je moguće definirati u horizontalnom i vertikalnom smislu. (3, p. 11) Između elemenata horizontalne strukture uspostavljaju se ravnopravni (jednakovrijedni) odnosi, dok je povezanost između elemenata vertikalne strukture hijerarhijske prirode.

Veza između elemenata hijerarhijske strukture ne bi trebalo shvatiti u smislu jednosmjerne povezanosti od "najnižeg" do "najvišeg" elementa, već kao neprekidnu interakcijsku povezanost koje je "niži" element jedna od pretpostavki za uspostavljanje "višeg".

Primjerice, vrsta broda presudno utječe na organizaciju morskog brodarka, međutim, jednom uspostavljena organizacija morskog brodarka također utječe na tehničke i tehnološke osobine brodova kojima će se popunjavati plovnih park.

Elementi vertikalne strukture sustava pomorskog prometa jesu: tehničke, tehnološke, organizacijske, ekonomske i pravne naravi. I dok je ovako određenu strukturu moguće precizno definirati, to nije moguće kada su u pitanju procesi između elemenata vertikalne strukture. Horizontalnu strukturu sustava pomorskog prometa sačinjavaju lučka i brodarka djelatnost.

Pojedini autori smatraju "...djelatnosti upravljanja i održavanja plovnih putova..." elementom sustava pomorskog prometa uspostavljajući analogiju sa susta-

vom unutrašnje plovidbe. (3, p. 29) U pomorskom prometu održavanje plovnih putova, osim nekolicine velikih svjetskih plovnih kanala, lučkog akvatorija i riječnih tokova i ušća kojima je izveden pristup do nekih luka, nema ono značenje kao što ga ima u unutrašnjoj plovidbi, gdje ne samo da većina riječnih korita iziskuje kontinuirano održavanje već je to prisutno i kod svih plovnih kanala posebice onih sa ugaradenim prevodnicima.

Pomorski zakonik detaljno određuje poslove upravljanja i nadzora nad plovidbom (6, p. 61-62) koji se odnose na provedbu Zakona o sigurnosti plovidbe, i to onog dijela kojim se regulira nadzor nad stranim i domaćim brodovima i brodicama u pogledu zaštite osoba na brodu, okoliša i sl. Pod poslove upravljanja je moguće podvesti uspostavljanje radio-službe radi zaštite ljudskih života i sigurnosti uopće, uspostavljanje meteorološke službe te obilježavanje plovnih putova u interesu sigurnosti plovidbe.

Nesumnjivo je da su svi ovi poslovi velikog značenja za sigurno odvijanje plovidbe. Imajući u vidu kriterije kojima se određuje pripadnost sustavu, a to su: utjecaj elemenata na funkcioniranje sustava i kontrola elemenata od strane sustava, moguće se u ovom slučaju zaključiti da su poslovi nadzora i upravljanja bitni za funkcioniranje sustava pomorskog prometa, ali da se ne nalaze pod njegovom kontrolom.

Djelatnost luka kao i djelatnost brodarstva jesu horizontalno strukturirane prema predmetu ukrcaja, iskrcaja i prekrcaja odnosno prijevoza, budući da to mogu biti putnici ili teret. Ta činjenica determinira sadržaj elemenata vertikalne strukture.

To znači da se razlikuju tehničke značajke brodova namijenjenih prijevozu putnika odnosno tereta, dakle sadržaj tehničke razine, kao što se razlikuje organizacijska struktura i cilj organizacije rada teretnog odnosno putničkog brodarstva, dakle sadržaj organizacijske razine.

Lučka djelatnost je strukturirana prema sadržaju tehnološkog procesa od ukrcaja, iskrcaja, prekrcaja, skladištenja i pružanja ostalih usluga teretu, odnosno od ukrcaja, iskrcaja te pružanja ostalih usluga putnicima. brodarstva djelatnost je strukturirana od djelatnosti linijskog, tankerskog i slobodnog brodarstva u oblasti prijevoza tereta odnosno na linijsku djelatnost i djelatnost kružnih putovanja u oblasti prijevoza putnika.

Nameće se zaključak da su podsustavi lučke djelatnosti i brodarstva djelatnosti složeni i dinamički, a dovoljna je jedna veličina stohastičkog karaktera pa da i čitav sustav bude tako okarakteriziran, a to je kod spomenutih podsustava pravilo.

Teoretski najbolji rezultati "funkcioniranju sustava pomorskog prometa pretpostavljaju usklađenost elemenata u horizontalnom i vertikalnom smislu, što znači:

- za elemente tehničke naravi usklađenost vrste i značajki brodova, infrastrukture, suprastrukture, prekrcajnih i prijenosnih sredstava,
- za elemente tehnološke naravi usklađenost procesa plovidbe i procesa u luci u vremenskom i prostornom smislu,
- za elemente organizacijske naravi usklađenost organizacije rada svakog sudionika u procesu plovidbe i u luci, te usklađenost svih dijelova tehnološkog procesa,
- za elemente ekonomske naravi usklađenost načina utvrđivanja cijene brodarstva i lučke usluge, kriterija i načina investiranja, formiranja tarifa i sl.
- za elemente pravne naravi usklađenost zakona i propisa nacionalnog karaktera, bilateralnih sporazuma i međunarodnih konvencija.

Sustav pomorskog prometa je sastavni dio sustava pomorskog gospodarstva a time i pomorskog sustava. Ako je moguće prihvatiti tvrdnju o složenosti podsustava brodarstva djelatnosti i lučke djelatnosti, onda je to bez sumnje karakteristično za sustav pomorskog prometa, pa prema tome i sustav pomorskog gospodarstva te pomorski sustav. Ova činjenica bitno otežava proučavanje sustava radi definiranja elemenata i karakterističnih procesa te upravljanja pomorskim sustavom.

4. Odnos pomorskog sustava prema prometnom sustavu

The correlation of the maritime affairs system and the transportation system

Sustav pomorskog prometa u zajednici sa sustavima ostalih prometnih grana (cestovnog, željezničkog, zračnog, prometa na unutrašnjim plovnim putovima, PTT i cjevovod) čini prometni sustav u cjelini.

Moguće ga je definirati kao skup elemenata tehničke, tehnološke, organizacijske, ekonomske i pravne naravi radi prijevoza odnosno prijenosa ljudi, dobara i vijesti. Sustavi nekih prometnih grana, poput željezničkog i zračnog, obuhvaćaju i djelatnost reguliranja kretanja prometnih sredstava na određenom prostoru.

Spomenute prometne grane predstavljaju elemente horizontalne strukture sustava dok njegovu vertikalnu strukturu predstavljaju elementi tehničkog, tehnološkog, organizacijskog, ekonomskog i pravnog sadržaja.

Dakle, sustav pomorskog prometa je u stvari podsustav prometnog sustava, te svojim osobinama i rezultatima funkcioniranja bitno utječe na djelotvornost prometnog sustava.

Između pomorskog i prometnog sustava postoji međuzavisnost koja se ogleda u činjenici da je pomor-

ski promet istovremeno podsustav i pomorskog i prometnog sustava. To može biti uzrokom poteškoća u definiranju ciljeva ne sustava pomorskog prometa kao samostalne cjeline, već sustava pomorskog prometa u prometnom sustavu odnosno u pomorskom sustavu.

Na primjer, od sustava pomorskog prometa se kao sastavnice prometnog sustava može očekivati uporaba i razvoj prijevoznih tehnologija na pojedinim, geografskih područjima kako bi se ostvarili najbolji učinci u prometu dobara. Uporaba upravo tih prijevoznih tehnologija na pojedinim geografskim područjima može kolirati s ciljevima pomorskog sustava posebice u oblasti primorskog ili nautičkog turizma, ribarstva i sl.

Da bi se takve situacije svele na najmanju moguću mjeru, a da bi i kada se pojave bile brzo i efikasno rješenje, neophodno je postojanje kontrolnog mehanizma koji se u takvim trenucima aktivira. U konkretnom slučaju to čine državna vladina tijela - ministarstva zadužena za provođenje prometne, pomorske, gospodarske i ostalih politika. Njihova je zadaća zapravo upravljanje pojedinim sustavom, a zajedno sa ostalim usklađivanje njihova funkcioniranja.

5. Odnos pomorskog i gospodarskog sustava *The correlation of the maritime affairs system and the system of economy*

Teoretski je odnos pomorskog i gospodarskog sustava moguće uspostaviti na načelima koja su istaknuta u ranije elaboriranom odnosu pomorskog i prometnog sustava.

U ulozi zajedničkog nazivnika se, u ovom slučaju, pojavljuje podsustav pomorskog gospodarstva koji je istovremeno sastavnica pomorskog sustava i gospodarskog sustava.

Gospodarski sustav je skup organizacija i metoda upravljanja sredstvima rada radi realizacije procesa reprodukcije. (3, p. 39) Prilikom definiranja ciljeva, posebice parcijalnih ciljeva sustava pomorskog gospodarstva, potrebno je voditi računa o ciljevima sustava kojih je pomorsko gospodarstvo podsustav. Na primjer, ako je jedan od ciljeva sustava pomorskog gospodarstva razvoj brodogradnje, odabir lokacije, planirani razmjeri i dinamika razvoja te djelatnosti treba biti u skladu s ciljevima pomorskog sustava (primjerice lučkom djelatnošću, brodarskom djelatnošću i sl.) i ciljevima gospodarskog sustava (primjerice, razvojem svih djelatnosti materijalne proizvodnje čiji proizvodi mogu biti ugrađeni na brod).

I u ovom slučaju se uočava nužnost upravljanja pomorskim i gospodarskim sustavom te potreba njihova usklađenog funkcioniranja. Ulogu katalizatora

trebaju preuzeti odgovarajuće vladine institucije zadužene za kreiranje i provođenje državne gospodarske politike.

6. Uloga sustavnog pristupa kod definiranja i usklađivanja ciljeva cjeline i njenih dijelova *The importance of the system approach when defining and harmonizing the targets of the system and its parts*

Opća teorija sustava je otvorila mogućnost za cjelovitije sagledavanje pojava. Težište je na proučavanju funkcije i cilja pojave, a ne njene strukture i vanjskog izgleda.

Uporaba analitičkih metoda najčešće se zasniva na izoliranom promatranju pojave od okruženja, uz eventualno razmatranje utjecaja pojedinih čimbenika. Pojava se sagledava kao skup neovisnih elemenata između kojih postoje uzročno-posljedične veze koje treba definirati. U nastavku se provodi optimalizacija dijela ili pojave u cjelini.

Sustavni pristup polazi od pretpostavke da cjelina nije jednostavan zbir sastavnih dijelova, što znači da optimalizacija jednog dijela nema većeg značenja za optimalizaciju cjeline. Na primjer, optimalizacija poslovanja jedne luke ne proizvodi značajnije učinke u funkcioniranju pomorskog sustava, ukoliko se to čini neovisno od ostalih djelatnosti u vezi s morem. Može se očekivati sukob ciljeva pojedinih dijelova koji će rezultirati suboptimalnim razvojem i dijelova i cjeline.

Potrebno je, dakle, usklađivati razvoj luke s razvojem ostalih djelatnosti u vezi s morem, odnosno optimalizirati cjelinu - pomorski sustav. Ukoliko se planski odgovarajućim mjerama razvoj pomorskog sustava usmjerava prema određenim ciljevima, stvaraju se uvjeti za dugoročni stabilniji razvoj dijelova.

Cilj razvoja pomorskog sustava ne treba biti utvrđen tako da se jednakomjerno razvijaju sve djelatnosti pomorskog sustava, već samo one za razvoj kojih postoje komparativne prednosti.

U svijetu ima zemalja koje su se opredijelile za razvoj primorskog turizma i u skladu s tim utvrdile ciljem razvoja pomorskog sustava upravo razvoj te djelatnosti. U skladu s tim opredjeljenjem optimalizacija pomorskog sustava poistovjećuje se s optimalizacijom određenog dijela uz zanemarivanje dijelova.

Hrvatska raspolaže uvjetima za razvoj gotovo svih djelatnosti vezanih za more, a izrazite komparativne prednosti ima za razvoj lučke i brodarske djelatnosti te primorskog turizma.

Njihov usklađeni razvoj dovoljno je zahtjevan zadatak u ozračju optimalnog razvoja pomorskog su-

tava, da bi ovim djelatnostima trebalo osigurati određeno prvenstvo u odnosu na ostale dijelova pomorskog sustava.

Razvoj drugih dijelova pomorskog sustava ne bi trebao dovoditi u pitanje razvoj djelatnosti od primarnog značenja što bi trebalo biti definirano u ciljevima razvoja pomorskog sustava.

Ukoliko se, primjerice, dio obale namijeni razvoju luke, iluzorno je očekivati veće efekte od eventualnog razvoja turističke djelatnosti locirane u neposrednoj blizini.

Iz svega proizlazi da bi razvoj cjeline trebalo usmjeravati prema dvjema grupama ciljeva: primarnim i sekundarnim, od kojih su prvospomenuti najznačajniji.

U razvoju dijelova se također definiraju primarni ciljevi razvoja te djelatnosti i oni sekundarni koji se odnose na uspostavljanje kvalitetnih odnosa s ostalim dijelovima cjeline. Ovakvim hijerarhijskim pristupom definiranju ciljeva razvoja dijelova i cjeline stvaraju se pretpostavke za njihovo harmonično funkcioniranje.

7. ZAKLJUČAK

CONCLUSION

Intenzivan razvoj tehnike i tehnologije zahtijeva cjelovito sagledavanje i njihove funkcije što je omogućeno sustavnim pristupom.

U skladu s najopćenitijom definicijom sustava da je to "... skup elemenata koji su međusobno povezani u cjelinu, a čije uzajamno djelovanje proizvodi određene rezultate", moguće je **pomorski sustav** definirati kao skup gospodarskih i negospodarskih djelatnosti u vezi s morem.

Sustav pomorskog gospodarstva je skup elemenata tehničke, tehnološke, organizacijske, ekonomske i pravne naravi radi obavljanja gospodarskih djelatnosti u vezi s morem.

Sustav pomorskog prometa je skup elemenata tehničke, tehnološke, organizacijske, ekonomske i pravne naravi radi prijevoza tereta i ljudi morem te njihova ukrcanja, iskrcanja, (prekrcanja) i pružanja ostalih usluga u luci.

Djelatnost morskog brodarstva je horizontalno strukturirana prema predmetu prijevoza (teret ili putnici), i dalje prema tehničkim, tehnološkim, ekonomskim i organizacijskim specifičnostima na: slobodno, tankersko i linijsko odnosno linijsko i turističko.

Lučka djelatnost je strukturirana prema sadržaju tehnološkog procesa od ukrcanja, iskrcanja, prekrcanja, skladištenja i pružanja ostalih usluga teretu, odnosno od ukrcanja, iskrcanja te pružanja ostalih usluga putnicima.

Između pomorskog i prometnog sustava postoji međuzavisnost koja se ogleda u činjenici da je pomorski promet istovremeno podsustav i pomorskog i prometnog sustava.

Ulogu **zajedničkog nazivnika** u definiranju odnosa pomorskog i gospodarskog sustava igra sustav pomorskog gospodarstva koji je sastavnica jednog ili drugog sustava.

Prilikom utvrđivanja cilja prema kojemu će se usmjeravati pomorski sustav, prvenstvo trebaju imati djelatnosti za razvoj kojih postoje komparativne prednosti.

Utvrđivanjem ciljeva razvoja tih djelatnosti kao onih od primarnog značenja, a uspostavljanje kvalitetnih odnosa s ostalim djelatnostima pomorskog sustava kao ciljeva od sekundarnog značenja, stvaraju se pretpostavke za harmonično funkcioniranje cjeline i dijelova.

BILJEŠKE

REFERENCES

¹ Termin pomorski turizam je preuzet iz (1) iako je u literaturi moguće pronaći i drugačije termine primjerice morski turizam kojim se označava identičan sadržaj.

² Termin pomorsko gospodarstvo je preuzet iz (1) iako je u literaturi moguće pronaći i drugačije termine primjerice morsko gospodarstvo kojim se označava identičan sadržaj.

³ Prekrcaj je karakterističan samo za teret, a ne i za putnike.

LITERATURA

LITERATURE

1. Cerić V. i Turina A., *Pomorska privreda*, "Transjug", Rijeka, 1973.
2. Glavan B., *Ekonomika morskog brodarstva*, Školska knjiga, Zagreb 1992.
3. Radačić Ž., *Ekonomika prometnog sistema*, FPZ, Zagreb, 1988.
4. Srića V., *Informatički inženjering i menadžment*, Zagreb, 1990.
5. *Pomorska enciklopedija*, Zagreb, II. izdanje, sv. 6.
6. *Pomorski zakonik*, Informator, Zagreb, 1994.

Abstract

Differing from the analytic approach, the system approach makes the complete perception of a problem possible. Prior to the system process studying, in order to direct it towards the certain target, it is necessary to define the limits and the structure of the system.

In general, a system is defined as a group of elements interacting as a whole, whose mutual activity produces certain effects.

*That means almost ever phenomenon can be observed as a system. In this way it is possible to define the **maritime affairs systems** - as a group of economic and noneconomic activities connected with the sea.*

*The **maritime economic system** is a group of technical, technological, organizational, economic and juridical elements in order to perform economic activities connected with the sea.*

*The **maritime transport system** is a group of technical, technological, organizational, economic and juridical elements in order to transport goods and passengers by sea as well as to load and unload (embark and disembark) goods and passengers in ports.*

Together with road, rail, air and river transport systems the maritime transport system forms a part of a transportation system as a whole.

Between the maritime transport system and the transportation system there is an interdependence which can be seen from the fact that maritime transport is at the same time part of the maritime affairs as well as the transportation system.

The general systems theory has made a more complete research of a phenomenon possible. It emphasises the function and the target instead of the structure and exterior appearance.

When defining the maritime affairs system development target, priority should be given to the activities with comparative advantages in the considered country.

The rest of the maritime affairs system activities could be developed till their targets are complementary with the activities considered to be the most important.

Rukopis primljen: 11.7.1995.

SPLIT - sjedište:

21000 Split-Hrvatska,
Obala Kneza Branimira 16, P.P. 511
Telex: 26117, 26339, 26138
Fax: 021/342 198, 302 631, 302 705
Tel: 021/302 666, 355 333

RIJEKA

51000 Rijeka-Hrvatska
Riva 16, P.P. 117
Telex: 24117
Fax: 051/214 373
Tel: 051/213 838, 332 918

ZAGREB - podružnica:

10000 Zagreb-Hrvatska, Vukovarska 271
Tel./Fax: 01/611 19 71, 611 63 54
Tel: 01/611 44 00 (2341)

LJUBLJANA - predstavništvo:

61000 Ljubljana-Slovenija, Dunajska 21/4
Tel: 061/327 479, Fax: 061/328 792

SARAJEVO - predstavništvo:

71000 Sarajevo-Bosna i Hercegovina
Branilaca grada 13, Tel./Fax: 071/663 378

Pružamo redovite prijevozničke usluge za sljedeća odredišta:

1. HRVATSKA / SLOVENIJA - CANADA & US MID WEST i obratno
2. JADRAN - CRVENO MORE / ISTOČNA I JUŽNA AFRIKA
3. SLOBODNA PLOVIDBA (TRAMP SERVIS)
 - OPERATOR U INTERMODALNOM PRIJEVOZU
 - "SPLIT SHIP MANAGEMENT" - TEHNIČKO KADROVSKI POSLOVI

